

Seminar om idrættens politiske og kulturelle betydning i Danmark:

“Idræt og opdragelse i latin- og gymnasieskolen ca. 1800-2010”

(Den 29. januar 2014)

Per Jørgensen

Syddansk Universitet, Odense

Institut for Idræt og Biomekanik

(pjorgensen@health.sdu.dk)

Baggrund

Bogen:

Per Jørgensen

Fra borgerdyd til kompetenceudvikling -

Idrætten i latin- og gymnasieskolen gennem 200 år

Syddansk Universitetsforlag, 2014

(udkommer ultimo marts 2014)

Artiklen viser, at:

- Den væsentligste bevæggrund til at have idræt som fag i latin- og gymnasieskolen har været overbevisningen om, at idræt er et godt opdragelsesmiddel
- Dette er i klar modsætning til de øvrige fag i latin- og gymnasieskolen, hvor den rent faglige, studieforberedende indlæring altid har været det vigtigste
- Valget af idrætsaktiviteter, den faglige indlæring af dem og den anbefalede pædagogik har – er det blevet hævdet - understøttet opdragelsessigtet
- Opdragelsessigtet har i grundtræk været i overensstemmelse med tidens herskende opdragelsesdiskurs
- Kun i allernyeste tid har idrætsundervisningen i gymnasieskolen også skullet give viden om det kulturelle område, som idræt udgør

Artiklen viser desuden, at:

- Gennem ca. 200 år er der blevet kæmpet om hvilken type aktivitet – tysk/dansk gymnastik eller svensk gymnastik eller idræt eller sport – der har været mest velegnet til opdragelse
- Kampen om den dominerende diskurs indenfor latin- og gymnasieskoleidrætten har hvilet på argumenter, der ikke kan understøttes af den samtidige idrætspraksis
- Det er f.eks. ofte de samme øvelser og den samme pædagogik, der anbefales i svensk henholdsvis tysk gymnastik selvom de to systemers respektive tilhængere hævder stor forskellighed mellem dem mht. form og indhold
- De gode, opdragende virkninger, som gymnastik, idræt og sport hver for sig tillægges, viser sig ved nærmere undersøgelse at være stort set ens og som nævnt i overensstemmelse med herskende opdragelsesdiskurs

Kort sagt:

De opdragende virkninger, som gymnastik, idræt og sport hver for sig tillægges af deres respektive tilhængere viser sig at kunne dækkes af de samme "stikord" og de samme øvelser i forskellige perioder:

- Ca.1800 skulle latinskoledrengen lære "borgerdyd", der kunne bruges konkret senere i livet
- Ca.1850 skulle han udvikle fædrelandskærlighed ved hjælp af idræt
- Ca.1900 skulle gymnasieidrætten give eleven (som nu også kunne være en pige) sans for "sundhed", hygiejne samt (selv)disciplin
- Ca.1950 supplerede forordningen disse formål med ønsket om at eleven også skulle lære fællesskab, fair play og samarbejde samt opmuntre til livslang fysisk aktivitet
- Ca. 1990 forventedes gymnasieidrætten yderligere at give bevægelsesglæde, kropslig identitet og samarbejdsevne. Individuelle formål er opprioriteret
- Ca. 2005. I vore dages STX, lægges der vægt på at opnå personlige kompetencer i livsstil og at indgå i samarbejdsrelationer gennem deltagelsen i idrætstimerne

Konklusioner

- Idræt er det eneste fag i latin- og gymnasieskolens fagrække, hvis overordnede begrundelse gennem årene ikke har været fag-faglig, men udelukkende opdragende
- Der er ingen dybere sammenhæng mellem indholdet af idrætsaktiviteter i latin- og gymnasieskolen og den opdragende værdi, de tillægges
- Opdragelsessigtet er – uanset valg af idrætslig aktivitet – i overensstemmelse med samfundets til enhver tid herskende generelle opdragelsessigte

-o-o-o-

- Det er – generelt set – svært at se en tæt sammenhæng mellem samfundets idræt og samfundets indretning